

POSTANOWIENIE

8 sierpnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Paweł Grzegorzcyk (przewodniczący)

SSN Monika Koba

SSN Dariusz Zawistowski (sprawozdawca)

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 8 sierpnia 2025 r. w Warszawie

skargi kasacyjnej D.B. poprzednio Syndyka masy upadłości D.B. – K.U.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Płocku

z 10 marca 2022 r., IV Ca 1003/21,

w sprawie z wniosku D.B. poprzednio Syndyka masy upadłości D.B. – K.U.

z udziałem M.B.

o wykreślenie wpisów wzmianek o egzekucji komorniczej z działu księgi wieczystej [...],

**uchyla zaskarżone postanowienie i przekazuje sprawę Sądowi
Okręgowemu w Płocku do ponownego rozpoznania
i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.**

Monika Koba

Paweł Grzegorzcyk

Dariusz Zawistowski

UZASADNIENIE

K.U. - Syndyk D.B. złożyła do Sądu Rejonowego w Żyrardowie wnioski o wykreślenie w dziale III księgi wieczystej nr [...] ostrzeżeń o toczących się egzekucjach z nieruchomości w sprawach o sygn. Km [...], Km [...], Km [...], Km [...], Km [...], GKm [...] i Km [...]. Do wniosku załączono prawomocne postanowienie

Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy w Warszawie z dnia 13 listopada 2019 r. o ogłoszeniu upadłości D.B.

Postanowieniem z dnia 23 marca 2021 r. starszy referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym w Żyrardowie oddalił wniosek. Na powyższe postanowienie Syndyk wniósł skargę. Postanowieniem z dnia 27 lipca 2021 r. Sąd Rejonowy w Żyrardowie oddalił wniosek.

Sąd Rejonowy wskazał, że zgodnie z art. 626⁸ k.p.c. sąd wieczystoksięgowy bada treść wniosku, treść i formę dołączonych doń dokumentów oraz treść księgi wieczystej. Zgodnie z art. 31 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (dalej – u.k.w.h.) wpis w księdze wieczystej może być dokonany na podstawie dokumentu z podpisem notarialnie poświadczonym, jeżeli przepisy szczególne nie przewidują innej formy dokumentu. Jest to minimalne wymaganie dla dokumentu, który ma być podstawą dokonania wpisu w księdze wieczystej.

Sąd pierwszej instancji stwierdził, że wnioskodawca załączył do wniosku prawomocne postanowienie sądu czyli dokument urzędowy w rozumieniu art. 244 k.p.c. Dokument ten potwierdził, że została ogłoszona upadłość D.B., która jest współwłaścicielem na prawach wspólności małżeńskiej nieruchomości, dla której jest prowadzona księga wieczysta Nr [...]. Wobec uprawomocnienia się tego postanowienia z mocy prawa umarzają się wszystkie postępowania egzekucyjne wszczęte przed dniem ogłoszenia upadłości i prowadzone przeciwko upadłemu dłużnikowi w zakresie majątku wchodzącego w skład masy upadłości (art. 146 ust. 1 Prawa upadłościowego). Sąd wieczystoksięgowy bazuje jednak na odpowiednich dokumentach. Wnioskodawca powinien zatem przedstawić prawomocne postanowienia komornika sądowego potwierdzające umorzenie postępowań egzekucyjnych. Sąd wieczystoksięgowy samodzielnie nie może uznać, że konkretne postępowanie egzekucyjne zostało prawomocnie umorzone. Strony postępowania egzekucyjnego, a w szczególności wierzyciel, mogą kwestionować decyzję komornika sądowego. Tylko prawomocne postanowienie komornika sądowego przesądza ostatecznie, że postępowanie egzekucyjne podlegało umorzeniu z mocy prawa. Z tego względu istniały przeszkody do dokonania wpisu zgodnie z wnioskiem.

Postanowieniem z dnia 10 marca 2022 r. Sąd Okręgowy w Płocku oddalił apelację wnioskodawcy. Stwierdził, że w postępowaniu wieczystoksięgowym granice kognicji sądu rozpoznającego wniosek o wpis do księgi wieczystej określa art. 626⁸ § 2 k.p.c., zgodnie z którym sąd bada jedynie treść i formę wniosku, dołączonych do wniosku dokumentów oraz treść księgi wieczystej. Sąd wieczystoksięgowy nie ma uprawnień ani możliwości prowadzenia postępowania dowodowego służącego zweryfikowaniu danych podawanych przez strony oraz prowadzenia w jego ramach ustaleń faktycznych. Sąd drugiej instancji rozpoznając apelację rozstrzyga jedynie, czy wpis lub odmowa wpisu przez Sąd Rejonowy pozostaje w zgodzie z prawem, w świetle treści wniosku, treści i formy dokumentów stanowiących podstawę wpisu oraz treści księgi wieczystej.

Syndyk domagał się wykreślenia wpisów wzmianek o egzekucjach komorniczych z działu III księgi wieczystej. Jako dokument stanowiący podstawę dokonania wpisu przedstawił prawomocne postanowienie Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy w Warszawie z dnia 13 listopada 2019 r., którym ogłoszono upadłość D.B. W tej sytuacji w ocenie Sądu Okręgowego Sąd pierwszej instancji zasadnie uznał, że skarżąca nie złożyła odpowiednich dokumentów stanowiących podstawę do wykreślenia z księgi wieczystej wzmianek o egzekucjach komorniczych.

Zgodnie z art. 146 ust. 1 Prawa upadłościowego postępowanie egzekucyjne skierowane do majątku wchodzącego w skład masy upadłości, wszczęte przed dniem ogłoszenia upadłości, umarza się z mocy prawa po uprawomocnieniu się postanowienia o ogłoszeniu upadłości. Skutki procesowe w postaci umorzenia postępowania egzekucyjnego wynikające z ogłoszenia upadłości dłużnika następują z mocy samego prawa, zatem organ egzekucyjny nie jest zobowiązany do wydania postanowienia o umorzeniu postępowania egzekucyjnego. W oparciu o przedłożony dokument o ogłoszeniu upadłości Sąd wieczystoksięgowy nie był jednak władny ustalić, jakie poszczególne postępowania egzekucyjne umorzyły się z mocy prawa.

Skarżąca nie złożyła odpowiednich dokumentów uzasadniających wykreślenie z księgi wieczystej wzmianek o określonych egzekucjach komorniczych.

W celu uwzględnienia wniosku należało przedstawić postanowienie komornika o umorzeniu postępowania egzekucyjnego, które mimo, że nie stanowi czynności koniecznej stwierdzającej prawomocne umorzenie postępowania z mocy prawa, to jednak pozwoliłoby sądowi wieczystoksięgowemu zweryfikowanie danych podanych we wniosku bez prowadzenia postępowania dowodowego w tym zakresie. Sąd wieczystoksięgowy nie mógł w ramach swojej kognicji stwierdzić, że konkretne postępowania egzekucyjne wskazane we wniosku ulegały umorzeniu z mocy prawa.

Syndyk masy upadłości D.B. w skardze kasacyjnej zarzucił naruszenie art. 626⁸ § 2 k.p.c., art. 146 ust. 1 Prawa upadłościowego, art. 31 ust. 2 u.k.w.h. oraz art. 626⁹ k.p.c. Wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia oraz poprzedzającego go postanowienia Sądu Rejonowego i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W skardze kasacyjnej zasadnie podniesiono, że treść art. 626⁶ § 2 k.p.c. nie sprzeciwia się możliwości uwzględnienia przez sąd wieczystoksięgowy stanu wynikającego wprost z przepisów prawa. Dotyczy to między innymi skutków ogłoszenia upadłości dłużnika dla toczących się przeciwko niemu postępowań egzekucyjnych. Zgodnie z treścią art. 146 ust. 1 Prawa upadłościowego postępowania egzekucyjne wszczęte przed ogłoszeniem upadłości umarza się z mocy prawa po uprawomocnieniu postanowienia o ogłoszeniu upadłości. Bezsporne jest, że postanowienie o ogłoszeniu upadłości D.B. było prawomocne w chwili złożenia wniosku przez syndyka. Z tego względu postępowania egzekucyjne wszczęte wcześniej przeciwko upadłej zostały umorzone z mocy prawa, po uprawomocnieniu się postanowienia Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy z dnia 13 listopada 2019 r.

Skutek w postaci umorzenia postępowania egzekucyjnego w wyniku uprawomocnienia się postanowienia o ogłoszeniu upadłości dłużnika, następujący z mocy prawa, obejmuje wszystkie postępowania egzekucyjne prowadzone

przeciwko upadłemu toczące się przed uprawomocnieniem postanowienia o ogłoszeniu upadłości. Dla uwzględnienia wniosku o wykreślenie z księgi wieczystej ostrzeżeń o toczącej się egzekucji nie jest zatem konieczne przedstawienie odrębnie dokumentu stanowiącego podstawę wpisu w odniesieniu do każdego konkretnego postępowania egzekucyjnego. Błędne było zatem stanowisko Sądu Okręgowego wskazujące na potrzebę złożenia przez wnioskodawcę postanowień komornika o umorzeniu określonych postępowań egzekucyjnych, których dotyczył wniosek o wpis.

Powyższe stanowisko było nieuzasadnione również z tego względu, że skutek w postaci umorzenia postępowania egzekucyjnego z mocy prawa nie powoduje potrzeby wydania przez komornika postanowienia o umorzeniu postępowania egzekucyjnego. Zwrócił na to uwagę Sąd Okręgowy podkreślając, że organ egzekucyjny nie jest zobowiązany do wydania takiego postanowienia. Nie wyjaśnił jednak w jakim trybie syndyk miałby w takiej sytuacji uzyskać od komornika dokument potwierdzający umorzenie postępowania egzekucyjnego, gdyby miał on stanowić podstawę wymaganą dla dokonania wpisu w księdze wieczystej. W rzeczywistości Syndyk nie miał zaś podstaw aby domagać się od komornika potwierdzenia umorzenia określonych postępowań egzekucyjnych na podstawie art. 146 ust. 1 Prawa upadłościowego. W przypadku akceptacji stanowiska Sądu Okręgowego mogłoby to pozbawić syndyka możliwości skutecznego domagania się dokonania wpisu uwzględniającego ogłoszenie upadłości dłużnika.

Z tych względów zawarte w skardze kasacyjnej zarzuty były uzasadnione i zaskarżone postanowienie podlegało uchyleniu na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c.

Monika Koba

Paweł Grzegorzczuk

Dariusz Zawistowski

[r.g.]